

**Pomorska Rada Ekspertów
TRZECI SEKTOR DLA POLSKI**

Zamiast wstępu - Trzeci sektor.... jest :

- jest wolnością, brak sztywnych ram, daje dużo możliwości, odczytuje i odpowiada na potrzeby - najbliżej człowieka jak to możliwe, kuźnia możliwości i talentów, uzupełnienie systemu (wyręczenie państwa), „Partner Społeczny”, ale z większym wsparciem, przestrzeń do podejmowania decyzji - więcej ludzi, większa siła, wymusza działania na „leniwych” samorządach”, wylęgarnia kreatywności, niekonwencjonalne myślenie, katalizator społeczny, uwidacznia potrzeby i broni interesów słabych grup społecznych, zapobiega marginalizacji, płaszczyzna poszukiwania wspólnych interesów 3 sektorów, utrzymanie niezależności, wciąganie młodych do współdecydowania i współtworzenia, nowe narzędzia kooperacji, interdyscyplinarnej (ngo na 3 nogach).

Jedną z niezwykle ważnych kwestii, którą należy przeprowadzić poszukując wkładu trzeciego sektora w rozwój Polski jest dokonanie krytycznego, choć przyjaznego **RACHUNKU SUMIENIA Trzeciego Sektora** .

Oprócz unikania odpowiedzialności i zaniechania niektórych trudnych kwestii, trzeba przepatrzyć czy **POZIOM ZGODY NA STOSOWANIE METODY „FALSYFIKACJI”** przez NGOs, spowodowany **BRAKIEM ELASTYCZNOŚCI ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH I MECHANIZMÓW FINANSOWANIA** jest do zaakceptowania czy należy to podejście radykalnie zmienić.

I. TRZECI SEKTOR DLA POLSKI

1. IDEE JAKIE NALEŻY PRZEANALIZOWAĆ

▪ **PRZYWRÓCENIE DEBATY O WARTOŚCIACH – SOLIDARNOŚĆ W III SKTORZE oraz PARTNERSTWO ZAMIAST KONKURENCJI**

Marginalizacja roli III sektora w aktualnej (i wcześniejszej) polityce państwa, samorządów powoduje nadmierną konkurencję, przy czym nie ma ona charakteru „twórczego” przeganiania się w oryginalnych rozwiązaniach, a raczej twardą walkę o ograniczone środki. Powoduje to zapomnienie o „braciach młodszych” czyli organizacjach startujących, zajmujących się sferami mniej atrakcyjnymi z p.widzenia zleceniodawców, np. środków UE. Następuje zatem zakłócenie tradycyjnej kooperatywnego charakteru sektora a **PARTNERSTWA** stają się często jedynie środkiem dostępu do środków, a nie wyrazem zinstytucjonalizowanej kooperacji.

WSPÓŁPRACA I SIECI POWIĄZAŃ „UKŁAD” WZMACNIAJĄCY KAPITAŁ SPOŁECZNY powinien być jedną z głównych osi Rozwoju III sektora, gdyż jego charakter i struktury sprzyjają pełnieniu takiej roli.

- **OBYWATEL PRZED ORGANIZACJĄ.**

Sektor Obywatelski nie działa sam dla siebie, ale po to , aby **OBYWATEL mógł ZREALIZOWAĆ SWOJE INNOWACYJNE POMYSŁY DLA DOBRA WSPÓLNEGO**. Jest to pytanie jak skutecznie realizować w praktyce konstytucyjną ZASADĘ POMOCNICZOŚCI. Przy takim podejściu trzeba jednak pamiętać, że niezależne organizacje pozarządowe dają oparcie i gwarancje instytucjonalne dla oddolnej inicjatywy obywatelskiej w różnych obszarach, od rozwoju zainteresowań, poprzez realizację specyficznych usług, po kontrolę władzy. Dlatego NGOs nie mogą zostać pominięte czy zmarginalizowane, gdyż bez nich siłą inicjatyw obywatelskich będzie mniejsza a w sytuacjach skrajnych może zostać ograniczona. Niezbędne zatem jest

- **WŁĄCZENIE NGOs w GŁÓWNY NURT ROZWOJU KRAJU - WSPÓŁRZĄDZENIE PAŃSTWEM**

Niezbędne jest znaczniejsze niż dotychczas wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych na różnych etapach zarządzania, od diagnozy poprzez konsultacje, aż do wytyczania priorytetów i współdecydowania o sposobie realizacji zadań(w szczególności wobec osób i środowisk najsłabszych w kraju). Aby pełnienie tak ważnej roli było możliwe, niezbędny jest wysoki poziom merytoryczny i organizacyjny przedstawicieli sektora, ale również stałe **POSZERZANIE OBSZARU NIEZALEŻNOŚCI TRZECIEGO SEKTORA (niezależności finansowej i odporności na wpływy zewnętrzne np. polityczne)**

2. PODZIAŁ ZADAŃ

- **ODBUDOWANIE RZECZYWISTEJ DOBROCZYNNOSCI I WOLONTARIATU**

Trzeci sektor poprzez swój etos, misyjność i metody działania jest jedynym, który może wiarygodnie i trwale wpłynąć na kształtowanie postaw dobroczynnych. Filozofia non-for profit , z jednej strony, a intensywne i twarde działania biznesowe (wzmacniające cele statutowe), z drugiej, przyciągają różne środowiska ucząc innej niż egoistyczna i konsumpcyjna, postawy życiowej.

- TRZECI SEKTOR JEST **STRAŻNIKIEM JUŻ ISTNIEJĄCYCH WAŻNYCH ROZWIĄZAŃ**, chroniących prawa obywatelskie. Monitoruje Działania podejmowane przez władze na każdym szczeblu. Tę funkcję trzeba wzmocnić, gdyż szczególnie „zasiedziała” władza

podejmuje dość twarde i znaczące działania, w istocie odbierające inicjatywę społeczności lokalnej, a w skrajnych wypadkach przejmuje ich dorobek.

- **PRZEJMOWANIE ZADAŃ OD ADMINISTRACJI - REALIZACJA USŁUG W OPARCIU O WSPÓLNIE WYPRACOWANE STANDARDY**, jest niewątpliwie jedną z najbardziej rozpowszechnionych i pożądaných form współdziałania p-dzy NGOs a podmiotami publicznymi odpowiadającymi za realizację tych zadań. Jednym z zadań sektora jest mądre „odbicie” („odwojowanie”) szeregu zadań jakie kiedyś tradycyjnie były lub mogłyby czy wręcz powinny być domeną III sektora.

- **TRZECI SEKTOR JEST ATRAKCYJNYM PRACODAWCĄ – WZMOCNIENIE INSTYTUCJONALNE I TWORZENIE PRZYJAZNYCH MIEJSC PRACY.**

Organizacje stanowią małe, elastyczne podmioty, które bardzo szybko mogą dostosować się do warunków rynkowych, ale także podejmują działania „ochronne” dla swoich podopiecznych i ludzi będących w trudnej sytuacji życiowej. Sektor przy odrobinie wsparcia mógłby generować znaczącą liczbę nowych miejsc pracy. Poszerzenie zatrudnienia w trzecim sektorze powoduje, że zmniejsza się stan uzależnienia bezpośredniego od państwa i samorządów lokalnych, dając pracę tym, którzy takiego wsparcia szczególnie potrzebują ze względu na ich ograniczenia fizyczne i psychologiczne.

3. PRZEBUDOWA, OBRONA I POPRAWA FUNKCJONOWANIA

- **POPRAWA SYSTEMU WSPÓŁPRACY I WSPARCIA NGOs** wewnątrz i na zewnątrz sektora.

Istnieje bardzo dobrze opracowany Model Współpracy, wspólny wysiłek organizacji, nauki i administracji. Mimo to poziom współpracy jest nadal na dość niskim poziomie. Są miejsca, gdzie administracja jest niezwykle otwarta a organizacje kompetentne i chętne do współdziałania. Jednakże w większości środowisk sytuacja ta jest zła i nie zmienia się istotnie z roku na rok. Nastąpiło „zamrożenie” kooperacji na dość niskim poziomie, czego nie uzasadnia ani poziom regulacji prawnych, ani wiedzy o społeczeństwie obywatelskim, ani poziom organizacji, które stale się rozwijają (przynajmniej w sferze wiedzy i świadomości).

Jedną z bolączek sektora jest bardzo niski poziom wsparcia, szczególnie instytucjonalnego. Tzw. Infrastruktura – sieci organizacji wspierających są dość liczne,

ale nie mają zagwarantowanego, stałego dopływu środków i możliwości rozwoju (inaczej jest z przedsiębiorstwami i administracją). Trzeba dokonać zmian systemowych, aby wsparcie dla Rozwoju aktywności obywatelskiej stało się równoprawne z innymi obszarami aktywności.

- Udoskonalenie **REPREZENTACJI NGOs** na wszystkich szczeblach. Istniejące reprezentacje trzeciego sektora na różnych poziomach administracyjnych, przy podejściu terytorialnym czy branżowych nie zawsze są liczne (tzn. nie posiadają znaczącej liczby członków), nie zawsze są traktowane jako reprezentacje przez wszystkich czy przez znaczącą większość organizacji jako rzeczywista reprezentacja. Należy podjąć Działania, które poszerzą obszar reprezentacji i uwiarygodnią je w większym niż do tej pory stopniu. Zwiększy to skuteczność podejmowanych przez te reprezentacje interwencji.

Poza tym:

- **URUCHOMIENIE MECHANIZMÓW „ODMŁODZENIA” SEKTORA**
- **WIĘKSZE ZAANGAŻOWANIE SEKTORA I LUDZI SEKTORA W DIALOG OBYWATELSKI**
- **EDUKACJA Liderów i obywateli.**
- **ZNALEZIENIE MIEJSCA I ROLI SPECYFICZNYCH STRUKTUR NP.TYPU LGD W III SEKTORZE I**

Podsumowując całość debaty skupiającej się na tym co Trzeci sektor może dać Polsce, rekomendujemy następujące potencjały:

1/ KADRY DLA POLSKI – miejsca pracy

Wizja, pasja, wolontariat, kuźnia społeczeństwa obywatelskiego, patriotyzm lokalny.

*W swych działaniach kierujemy się odpowiedzialnością za otoczenie i wszechstronny rozwój pracowników, wolontariuszy – **WSPÓŁPRACOWNIKÓW.***

Osoby podejmujące Działania w trzecim sektorze zazwyczaj mają bardzo silną motywację, podejmują różnorodne prace i wyzwania, pracują zadaniowo, a nie na godziny. Są odpowiedzialne za swój odcinek pracy, a działania w szerszej perspektywie, nacechowane są poszukiwaniem zmiany i dobra wspólnego. Tacy pracownicy są poszukiwani na rynku pracy. Trzeci sektor mógłby stać się swego rodzaju kuźnią kadr dla innych dziedzin.

2/ RÓŻNORODNOŚĆ i umiejętności samoorganizowania się

Miejsce dla każdego, realizacja pasji, poligon doświadczeń, interdyscyplinarność, kreatywność/innovacyjność, elastyczność (wielowymiarowa), umiejętność korzystania z - i przekazywania doświadczeń.

3/ PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ SPOŁECZNA i SAMOORGANIZACJA

Oszczędność, różnorodność źródeł finansowania, pomysłowość, wrażliwość, umiejętność wykorzystania potencjału, gotowość na zmiany

4/ WARTOŚCI MATERIALNE

Podatki, umowy pracy, specyficzne fundusze UE, tworzenie PKB, koniunktura.

Oraz

DIALOG, BUDOWANIE ZAUFANIA, IDENTYFIKACJA POTRZEB/WYZWAŃ, WZMOCNIENIE WSPÓŁPRACY (PARTNERSTWO).